

Quick scan flora en fauna

Bergweg van Rijn te Rhenen

In opdracht van: Dhr. P.A. van Schuppen, Rhenen

18 maart 2015

Colofon

© 2015 Laneco / Dhr. P.A. van Schuppen

Tekst en samenstelling: Ing. T. Brouwer
Projectleiding: Ing. T. Brouwer
Eindverantwoordelijk: Ir. D. van Pijkeren
Met medewerking van: -

Projectnummer: 80.15.01

In opdracht van: Dhr. P.A. van Schuppen, Rhenen

Wijze van citeren: Brouwer, T., 2015. Quick scan flora en fauna Bergweg van Rijn te Rhenen. Laneco, Ede.

Contact: Laneco
Mastbos 25
6718 HA Ede
www.laneco.nl

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

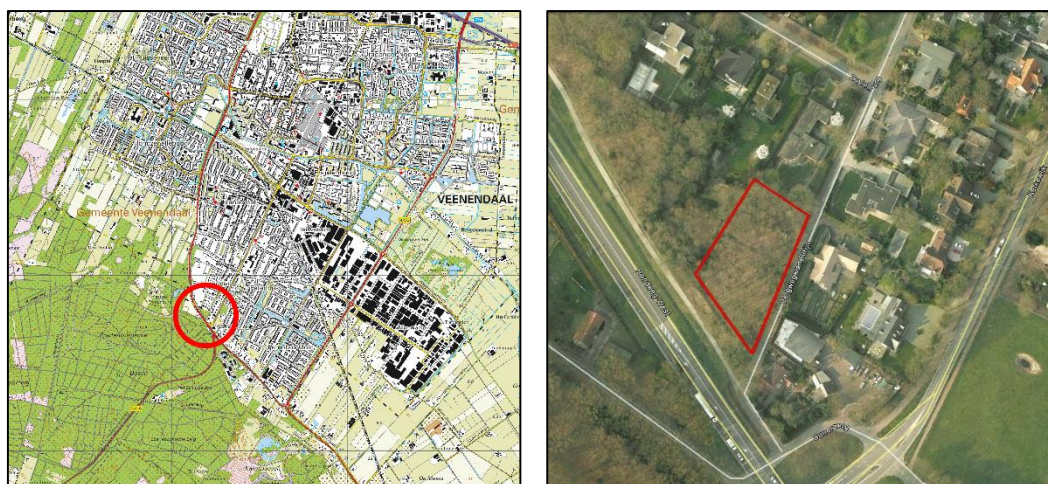
INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	AANLEIDING	5
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN	5
2	WETTELIJK KADER.....	8
2.1	GEBIEDSBESCHERMING	8
2.2	FLORA- EN FAUNAWET	8
3	TOETSING.....	11
3.1	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	11
3.2	GEBIEDSBESCHERMING	11
3.3	SOORTENBESCHERMING	12
4	CONCLUSIE.....	18
4.1	GEBIEDSBESCHERMING	18
4.2	SOORTENBESCHERMING	18
4.3	CONSEQUENTIES	19
4.4	AANBEVELINGEN	20
BIJLAGE 1	LITERATUURLIJST.....	21
BIJLAGE 2	VOORSTEL NIEUWBOUW WONINGEN.....	22

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Op een bosperceel in de hoek van de Bergweg van Rijn en de Rondweg-West te Rhenen is de nieuwbouw van twee woningen beoogd. Om dit plan te realiseren is een bestemmingswijziging noodzakelijk. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving.

Globale ligging en begrenzing plangebied (kaart: Basisregistratie Topografie, PDOK; luchtfoto: Google Earth).

Voorliggend onderzoek is een quick scan waarin op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), beschikbare soortgegevens en een eenmalige veldverkenning, uitspraken worden gedaan over de geschiktheid voor beschermde plant- en diersoorten en de verwachte effecten op deze soorten. Dit resulteert in conclusies en aanbevelingen. Deze quick scan is uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving.

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

Het plangebied ligt in de wijk Salamander aan de zuidwestkant van Veenendaal in de gemeente Rhenen en wordt grofweg begrensd door woningpercelen aan de Zuylenburg in het noorden, de Bergweg van Rijn in het oosten, het fietspad langs de Rondweg-West in het zuiden en een bosgebiedje in het westen.

Het plangebied ligt in een ruim opgezette woonwijk met vrijstaande woningen omgeven door gazons, siertuinen en relatief veel opgaande begroeiing in de vorm van hagen, struwelen en bomen. Aan de zuid- en westkant van het plangebied, ten zuiden en ten westen van de Rondweg-West, liggen in een uitloper van de Utrechtse Heuvelrug grotere bosgebieden (onder andere het Prattenburgsche Bosch).

Indrukken van het plangebied (foto's Laneco).

Het plangebied bestaat uit een bosje met opgaande begroeiing van in dikte (10-40 cm) variërende bomen, zoals Amerikaanse eik, berk, beuk en zomereik, en struweel van onder andere Amerikaanse vogelkers, bamboe, braam, hulst, laurierkers, taxus en vlier. De bodem is grotendeels bedekt met een dikke bladlaag; bodembegroeiing is slechts beperkt aanwezig en bestaat voornamelijk uit klimop. In het bosje is veel tuinafval gedumpt, waardoor er verspreid door het plangebied diverse tuinplanten groeien. Ook zijn er recent enkele bomen op het perceel gekapt en zijn er snoeiwerkzaamheden uitgevoerd.

In het zuidelijke deel van het bosgebied ligt over de gehele lengte van het plangebied een circa 2 meter hoge grondwal die functioneert als geluidswal voor de provinciale weg. Het gebied is aan de wegzijden afgezet door een circa 2,5 meter hoog hekwerk met drie lagen prikkeldraad. Aan de noordkant loopt het plangebied zonder obstakels over in de tuinen van de woningen aan de Zuylenburg. Aan de westkant van het plangebied ligt een vergelijkbaar bosgebied, dat wordt doorsneden door een circa 1 meter hoog hekwerk.

In het plangebied zijn geen watergangen aanwezig, wel ligt er op het perceel direct ten noorden van het plangebied een tuinvijver.

De eigenaren van het perceel zijn voornemens om twee vrijstaande bosterraswoningen te realiseren op het perceel. Om dit te realiseren wordt een deel van de opgaande begroeiing verwijderd. De grondwal en de (omliggende) begroeiing aan zuidkant blijven gehandhaafd, net als vijf zomereiken en een meerstammige Amerikaanse eik langs de Bergweg van Rijn (zie bijlage 2).

2 WETTELIJK KADER

2.1 GEBIEDSBESCHERMING

2.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen op basis van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ's) in het kader van Natura 2000. De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de nieuwe Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is geworden. Hierin zijn de reeds bestaande natuurmonumenten al eerder opgenomen. Het is verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

2.1.2 *Ecologische hoofdstructuur*

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS)/Nationaal Natuur Netwerk (NNN). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortenbescherming is de status als EHS/NNN niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

2.2 FLORA- EN FAUNAWET

2.2.1 *Wettelijk kader*

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- Artikel 8: het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- Artikel 9: het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- Artikel 10: het is verboden beschermde diersoorten opzettelijk te verontrusten;

- Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren;
- Artikel 12: Het is verboden eieren van beschermde diersoorten te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen;
- Artikel 13: Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

2.2.2 Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- beschermingscategorie 1:
Een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Denk daarbij aan soorten zoals konijn, veldmuis, egel, ree, bruine kikker en kleine watersalamander. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten uit de Flora- en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast.
- beschermingscategorie 2:
Voor beschermde soorten die niet zo algemeen zijn en dus extra aandacht verdienen (bijvoorbeeld eekhoorn, steenmarter en wild zwijn), geldt de vrijstelling alleen als er een goedgekeurde gedragscode is. Organisaties die geen gedragscode hebben moeten, voor ingrepen die leiden tot verstoring of aantasting van deze soorten, een ontheffing aan te vragen.
- beschermingscategorie 3:
Voor ongeveer honderd zeldzame soorten (o.a. das, boommarter) geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Dan is meestal een ontheffing van het ministerie van EZ nodig, met uitgebreide toetsing.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege dwingende redenen van groot openbaar belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van

instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Uit uitspraken van de Raad van State blijkt dat volgens Europese richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) het verlenen van een ontheffing voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn alleen mogelijk is onder een beperkt aantal voorwaarden. Ontheffingen van de Flora- en faunawet worden alleen verleend als de volgende voorwaarden van toepassing zijn:

Alle soorten:

- Er zijn geen alternatieven;
- Het duurzaam voortbestaan van de populatie is niet in het geding.

Voor soorten van Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats;
- De volksgezondheid, de openbare veiligheid in het geding is;
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Voor vogels gelden voorwaarden uit de Vogelrichtlijn:

- De volksgezondheid en de openbare veiligheid in het geding is;
- Veiligheid van het luchtverkeer in het geding is;
- Ter bescherming van flora en fauna.

Uit een uitspraak van Raad van State (juli 2012) blijkt dat in alle gevallen dat het overtreden van de artikelen 10 en 11 van de Flora- en faunawet niet kan worden voorkomen door mitigatie, bij het ministerie een ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet is een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving.

3 TOETSING

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK

Via Natuurloket (www.natuurloket.nl) kan een indicatie worden verkregen van de beschikbaarheid van soortengegevens. De gegevens geven echter alleen een indicatie. Daarom is besloten geen aanvullende gegevens op te vragen, maar het onderzoek vooral te baseren op de biotoopinschatting door een ecooloog.

Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van bestaande atlasgegevens zoals uit de Atlas van de Nederlandse zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), de Atlas van Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997), Amfibieën en reptielen van Nederland (Creemers & Van Delft, 2009) en andere beschikbare bronnen voor verspreidingsgegevens. De meeste gegevens zijn globale verspreidingsgegevens. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 12 maart 2015 heeft ecooloog T. Brouwer van Laneco het gebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de biotopen ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie; het eenmalige veld-bezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname.

3.2 GEBIEDSBESCHERMING

3.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt op circa 2 kilometer ten zuidwesten van het Natura 2000-gebied Binnenveld en op circa 3,5 kilometer ten noorden van het Natura 2000-gebied Rijntakken. De beoogde werkzaamheden, de bouw van twee extra woningen in een bestaande woonwijk, hebben slechts een lokaal effect. Externe effecten van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid, trilling en stikstof/ammoniak, op de omliggende Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten.

3.2.2 *Ecologische hoofdstructuur / Nationaal Natuur Netwerk*

Het plangebied ligt niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Nationaal Natuur Netwerk (NNN). Het dichtstbijzijnde EHS/NNN-gebied, ligt op circa 50 m ten zuiden van het plangebied, aan de zuidkant van de Rondweg-West. Door het uitvoeren van de werkzaamheden gaat geen oppervlakte aan EHS/NNN verloren. Door de lokale aard van de ingreep en doordat het plangebied van de EHS/NNN wordt gescheiden door de provinciale weg, kunnen negatieve effecten op de EHS/NNN worden uitgesloten.

3.3 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of er ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkeling kan (indirecte) aantasting of verstoring van verblijfplaatsen en leefgebied tot gevolg hebben.

3.3.1 Vaatplanten

Het plangebied bestaat uit een bosgebied met opgaande begroeiing van bomen en struweel, en een beperkte ondergroei. Tijdens het veldbezoek zijn algemene soorten aangetroffen, zoals fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*), gewone braam (*Rubus fruticosus*), grote brandnetel (*Urtica dioica*), hondsdrif (*Glechoma hederacea*), klimop (*Hedera helix*) en tuinplanten zoals gele dovenetel (*Lamium galeobdolon*) en ooievaarsbek (*Geranium spec.*). De opgaande begroeiing bestaat onder andere uit soorten zoals Amerikaanse eik (*Quercus rubra*), Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*), bamboe (*Fargesia spec.*), berk (*Betula pendula*), beuk (*Fagus sylvatica*), hulst (*Ilex aquifolium*), laurierkers (*Prunus laurocerasus*), taxus (*Taxus baccata*), vlier (*Sambucus nigra*) en zomereik (*Quercus robur*).

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van onder andere daslook (*Allium ursinum*), rapunzelklokje (*Campanula rapunculus*), ruig klokje (*Campanula trachelium*), steenanjer (*Dianthus deltoides*) en wilde marjolein (*Origanum vulgare*) (www.floravannederland.nl). Een andere soort die voorkomt in de omgeving van het plangebied en die mogelijk kan voorkomen in het plangebied is brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*). Voor deze soort, die onder het eerste, lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet valt, geldt echter een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van groeiplaatsen.

Gezien de dikke bladlaag, het tuinafval en de aangetroffen algemene soorten is er sprake van een relatief voedselrijk milieu. Vanwege de voedselrijkdom en het ontbreken van geschikte groeiplaatsen, zoals natuurvriendelijke oevers of schrale bermen, worden er geen strikt beschermde vaatplanten verwacht binnen het plangebied. Daarnaast worden sommige soorten ook als tuinplanten gehouden (onder andere ruig klokje en wilde marjolein). Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaats betreft.

Op basis van de verspreidingsgegevens en de aanwezige biotopen worden in of in de directe omgeving van het plangebied geen strikt beschermde vaatplanten verwacht.

3.3.2 Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied kunnen verschillende algemeen voorkomende beschermde zoogdiersoorten voorkomen, zoals egel (*Erinaceus europeus*), konijn (*Oryctolagus cuniculus*), mol (*Talpa europaea*) kleine marterachtigen en verschillende algemeen

voorkomende soorten muizen en spitsmuizen (Broekhuizen *et al.*, 1992; Wansink, 2012; www.telmee.nl). Voor deze soorten, die onder het eerste, lichte, beschermingsregime van de Flora- en faunawet vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Van de strikt beschermde zoogdiersoorten is uit de omgeving van het plangebied het voorkomen bekend van onder andere das (*Meles meles*), boommarter (*Martes martes*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) en steenmarter (*Martes foina*) (Achterberg, 2007; Wansink, 2012; www.telmee.nl).

Van boommarter en eekhoorn zijn waarnemingen bekend uit het bosgebied ten zuiden van de Rondweg-West; van eekhoorn zijn daarnaast ook verspreide waarnemingen bekend uit de bebouwde kom van Veenendaal. Steenmarter komt ook sporadisch voor in de bebouwde kom van Veenendaal. Aangezien er geen bomen met eekhoornnesten of (grote) holtes zijn aangetroffen in het plangebied kan de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van boommarter, steenmarter en eekhoorn worden uitgesloten. Ook vormt het plangebied geen essentieel foerageergebied of onderdeel van het leefgebied van deze soorten.

Gat in het raster aan de zuidkant van het plangebied langs het fietspad en de Rondweg-West.

Van das zijn waarnemingen bekend uit het agrarisch gebied ten westen en ten zuidwesten van Veenendaal. Tijdens het veldbezoek zijn geen aanwijzingen

(graafsporen, uitwerpselen of haren) aangetroffen die duiden op het voorkomen van deze soort in het plangebied. Daarnaast is het terrein moeilijk bereikbaar omdat het bijna aan alle zijden is omringd door een hoog hekwerk. Op één plek zit een gat in het raster dat groot genoeg is voor das, maar dit wordt gezien de aanwezige vegetatie niet gebruikt.

Op basis van de verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en het veldbezoek wordt het voorkomen van strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied uitgesloten.

3.3.3 Vleermuizen

Vleermuizen zijn globaal in te delen in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn echter ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten, achter de bast). Een groot aantal soorten, ook soorten die 's zomers in boomholten verblijven, overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders. Alle vleermuizen zijn strikt (tabel 3) beschermd door de Flora- en faunawet.

Volgens verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens *et al.*, 1997; Wansink, 2012; www.telmee.nl) komen in de omgeving van het plangebied verschillende soorten vleermuizen voor zoals gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

Van deze soorten zijn de rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis overwegend boombewonende soorten, gewone grootoorvleermuis verblijft in zowel gebouwen als bomen en de gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn overwegend gebouwbewonend.

Foerageergebied en vliegroute

Het plangebied en de directe omgeving vormen voor de meeste van de genoemde soorten vleermuizen zeer geschikt foerageergebied. Tevens vormen de bosranden geschikte lijnvormige structuren die als vliegroute kunnen fungeren; dergelijke vliegroutes vormen verbindingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebied. Aantasting van vliegroutes kan leiden tot indirecte aantasting van verblijfplaatsen. Indien de zuidelijke bosrand en de eiken langs de Bergweg van Rijn blijven behouden, blijven er voldoende geleidende structuren en beschutting over, en zijn effecten op (essentieel) foerageergebied en vliegroutes uit te sluiten. Aandachtspunt hierbij is echter wel dat het gebruik van verlichting dient te worden beperkt en lichtuitstraling richting boomkronen voorkomen dient te worden.

Verblijfplaatsen

Binnen het plangebied zijn geen gebouwen aanwezig, waardoor de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten vleermuizen kan worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn de bomen binnen het plangebied onderzocht op holtes. In de meeste van de te kappen bomen zijn geen holtes aangetroffen die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Een aantal bomen heeft echter loszittend schors of is begroeid met klimop, waardoor de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet met zekerheid kan worden uitgesloten. Het kappen van bomen leidt mogelijk tot de vernietiging van een of meerdere verblijfplaatsen van boombewonende vleermuissoorten, zoals rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Ook is er reeds een aantal grotere bomen gekapt, waardoor er misschien al (potentiële) verblijfplaatsen verloren zijn gegaan. Vanwege de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen wordt geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen in de zomerperiode en het najaar.

3.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in en om het plangebied onder andere de vogelsoorten buizerd (*Buteo buteo*), ekster (*Pica pica*), grote bonte specht (*Dendrocopos major*), houtduif (*Columba palumbus*), kauw (*Corvus monedula*), koolmees (*Parus major*), merel (*Turdus merula*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*), roodborst (*Erithacus rubecula*), turkse tortel (*Streptopelia decaocto*), vink (*Fringilla coelebs*), Vlaamse gaai (*Garrulus glandarius*) en zwarte kraai (*Corvus corone*) gehoord en gezien. Alle vogels en dan specifiek hun verblijfplaatsen (nesten) zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet. Aantasting en verstoring van actief gebruikte nesten is niet toegestaan.

Daarnaast is van een aantal vogelsoorten de nesten en nestlocaties (verblijfplaatsen en leefgebied) het gehele jaar door beschermd (LNV, 2009).

Deze jaarrond beschermde vogelsoorten zijn onderverdeeld in vier categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil (*Athene noctua*)).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden (voorbeeld: huismus (*Passer domesticus*)).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders (voorbeeld kerkuil (*Tyto alba*) en slechtvalk (*Falco peregrinus*)).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: buizerd).

De vogels uit deze categorieën zijn meestal zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar. Ook is er een lijst vogels aangewezen waarvan alleen bij effecten op populatieniveau maatregelen nodig zijn; de zogenaamde categorie 5.

Van de jaarrond beschermde vogelsoorten (LNV, 2009) kunnen verschillende soorten roofvogels, zoals buizerd en sperwer (*Accipiter nisus*), ook in bomen in of aan de rand van de bebouwde kom of op binnenstedelijke locaties broeden. Tijdens het veldbezoek zijn roepende buizerds gehoord; daarnaast is in een eik in het bosgebied direct ten noordwesten van het plangebied een wat groter nest aangetroffen, die potentieel geschikt is voor buizerd. Deze bevindt zich op enige afstand (circa 50 meter) van het plangebied en zal geen effecten ondervinden van de ingreep. Binnen het plangebied kunnen broedplaatsen van roofvogels gezien de afwezigheid van horsten (nesten) in bomen worden uitgesloten. Ook zal het plangebied niet van essentieel belang zijn als foerageer- of rustgebied voor deze soorten, omdat er voldoende opgaande begroeiing en geschikt foerageergebied voorhanden blijft.

Uit de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van ransuil (*Asio otus*) (www.vogelbescherming.nl). Tijdens het veldbezoek zijn in de te kappen bomen en in de andere bomen binnen het plangebied geen nesten of roestende individuen van deze soort waargenomen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de ransuil binnen het plangebied kunnen worden uitgesloten.

Andere binnenstedelijk voorkomende jaarrond beschermde soorten, zoals gierzwaluw en huismus, gebruiken bomen niet als broedplaats. Effecten op deze soorten kunnen hierdoor worden uitgesloten.

Uit het plangebied en de directe omgeving is onder andere het voorkomen bekend van de volgende categorie 5-soorten: ekster, groene specht (*Picus viridis*), grote bonte specht, koolmees, pimpelmees, spreeuw (*Sturnus vulgaris*) en zwarte kraai. Op een dode tak in een eik zijn haksporen van spechten waargenomen. In de te kappen bomen zijn verder geen grotere holtes aangetroffen, waardoor deze ongeschikt zijn als nestlocatie voor holtebewonende soorten. Wel vormen de bomen potentieel geschikte nestlocaties voor soorten zoals ekster en zwarte kraai. Aangezien in de omgeving (in tuinen en de nabijgelegen bosgebieden) voldoende alternatieve broedplaatsen aanwezig zijn voor deze categorie vogels zijn er geen omstandigheden aanwezig om deze vogels jaarrond te beschermen. Negatieve effecten op vogels uit de vijfde categorie worden dan ook niet verwacht indien rekening gehouden wordt met het broedseizoen (actieve broedplaatsen).

Er zijn geen nestplaatsen of andere vaste rust- en verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten aangetroffen in het plangebied. Door de kapwerkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen en de ondergroei (opgaande struweel) te behouden kunnen effecten op strikt beschermde vogelsoorten worden uitgesloten.

3.3.5 Amfibieën

Het habitat van amfibieën is onder te verdelen in water- of voortplantings-habitat (vaak een poel, vijver of smalle watergang zonder grote vissen) en landhabitat (bosjes, struwelen e.d. en voor sommige soorten vergraafbaar zand).

In de tuin direct grenzend aan het plangebied ligt een vijver; in het plangebied zelf zijn geen watergangen aanwezig. Effecten op voortplantingswateren zijn daarom uit te sluiten. Het bosgebied heeft wel een functie als land- en overwinteringshabitat voor diverse algemene soorten amfibieën zoals bruine kikker (*Rana temporaria*), gewone pad (*Bufo bufo*) en kleine watersalamander (*Lissotriton vulgaris*). Verblijfplaatsen van algemeen voorkomende beschermde soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet mogen op basis van een algemene vrijstelling worden aangetast bij ruimtelijk ingrepen.

Naast de algemeen voorkomende beschermde soorten is uit de omgeving van het plangebied ook het voorkomen bekend van de strikt beschermde kamsalamander (*Triturus cristatus*) en rugstreepd (*Bufo calamita*) (Creemers & Van Delft, 2009; Spikmans, 2011; www.ravon.nl). Deze soorten worden vanwege het ontbreken van geschikte voortplantingswateren niet verwacht in of in de directe omgeving van het plangebied. Effecten op strikt beschermde amfibieënsoorten worden daarom niet verwacht.

3.3.6 Reptielen

Uit de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van hazelworm (*Anguis fragilis*), levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), ringslang (*Natrix natrix*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*) (Creemers & Van Delft, 2009; www.ravon.nl). Levendbarende hagedis is beschermd onder tabel 2 van de Flora- en faunawet, de overige soorten onder tabel 3.

Reptielen stellen strikte eisen aan het omgeving. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat, zoals heide, heischrale graslanden en goed ontwikkelde bosranden, worden er geen reptielen binnen het plangebied verwacht. Effecten op reptielen kunnen dan ook worden uitgesloten.

3.3.7 Vissen

Omdat er geen watergangen in en direct nabij het plangebied aanwezig zijn, zijn effecten op beschermde vissoorten uit te sluiten.

3.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortengroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen en/of specifieke waardplanten. Dergelijke biotopen zijn in het plangebied niet aanwezig. Ook andere strikt beschermde soorten mollusken en tweekleppigen kunnen worden uitgesloten in het plangebied.

4 CONCLUSIE

Op een bosperceel in de hoek van de Bergweg van Rijn en de Rondweg-West te Rhenen is de nieuwbouw van twee woningen beoogd. Voor deze werkzaamheden plaatsvinden, moeten de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties met betrekking tot de natuur wet- en regelgeving in beeld zijn gebracht.

4.1 GEBIEDSBESCHERMING

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (Nationaal Natuur Netwerk) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden.

4.1.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt op circa 2 kilometer ten zuidwesten van het Natura 2000-gebied Binnenveld en op circa 3,5 kilometer ten noorden van het Natura 2000-gebied Rijntakken. De beoogde werkzaamheden, de bouw van twee extra woningen in een bestaande woonwijk, hebben slechts een lokaal effect. Externe effecten van de werkzaamheden, zoals geluid, licht, menselijke aanwezigheid, trilling en stikstof/ammoniak, op de omliggende Natura 2000-gebieden kunnen worden uitgesloten.

4.1.2 *Ecologische hoofdstructuur / Nationaal Natuur Netwerk*

Het plangebied ligt niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Nationaal Natuur Netwerk (NNN). Het dichtstbijzijnde EHS/NNN-gebied, ligt op circa 50 m ten zuiden van het plangebied, aan de zuidkant van de Rondweg-West. Door het uitvoeren van de werkzaamheden gaat geen oppervlakte aan EHS/NNN verloren. Door de lokale aard van de ingreep en doordat het plangebied van de EHS/NNN wordt gescheiden door de provinciale weg, kunnen negatieve effecten op de EHS/NNN worden uitgesloten.

4.2 SOORTENBESCHERMING

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfsplaatsen of belangrijke onderdelen van leefgebied van soorten door de ingreep worden aangetast.

De meeste van de mogelijk in het plangebied voorkomende soorten zoals egel, konijn, mol, kleine marterachtigen, spitsmuizen en muizen, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn beschermd volgens het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfsplaatsen op basis van een vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties.

Een aantal van de mogelijk voorkomende soorten zijn meer strikt beschermde soorten, soorten waarvoor bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffingsplicht in het kader van de Flora- en faunawet geldt. Op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezige habitats en de biotoopeisen van individuele diersoorten zijn beschermde (boombewonende) vleermuizen niet uit te sluiten binnen het plangebied. Door het uitvoeren van werkzaamheden worden mogelijke vaste rust- en verblijfplaatsen van deze soorten aangetast.

4.3 CONSEQUENTIES

Aantasting van verblijfplaatsen van in de Flora- en faunawet strikt beschermde soorten, en daarmee een overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet, kan niet zonder nader veldonderzoek worden uitgesloten. Er is nader onderzoek nodig naar:

- Vleermuizen (tabel 3 Flora- en faunawet en bijlage IV Habitatrichtlijn). Kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen: Nader onderzoek kan van half mei tot half juli (kraamkolonies en zomerverblijfplaatsen) en van half augustus tot 1 oktober (paarplaatsen en (potentiele) winterverblijfplaatsen). Onderzoek dient uitgevoerd te worden conform het vleermuisprotocol.

Overige voorwaarden:

- De start van werkzaamheden (kappen, rooien en grondbewerking) dient buiten het broedseizoen van vogels (globaal half maart tot half juli) plaats te vinden om verstoring van broedvogels en het broedsucces te voorkomen. Alleen op basis van gericht onderzoek (naar broedende vogels), mag van deze voorwaarde worden afgeweken.
- De zuidelijke bosrand en de eiken langs de Bergweg van Rijn dienen te blijven behouden, zodat er voldoende geleidende structuren en beschutting overblijft voor vleermuizen.
- Het gebruik van verlichting dient te worden beperkt en lichtuitstraling richting boomkronen dient voorkomen te worden.
- Op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Verstoring moet worden beperkt en dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood. Dit kan door:
 - het kappen en graafwerkzaamheden starten buiten het voortplantingsseizoen (april - augustus) en het winter(slaap)seizoen (november - februari);
 - het beperken van verlichting tijdens de avonduren ten behoeve van vleermuizen en andere nachtdieren.

4.4 AANBEVELINGEN

Verder zijn er, vooruitlopend op het aanvullend onderzoek of een eventuele ontheffingsaanvraag, vanuit een ecologisch oogpunt aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting:

- Er wordt geadviseerd om bomen en struweel zoveel mogelijk te ontzien en te behouden.
- Verder wordt aanbevolen om de nieuwbouw geschikt te maken voor vleermuizen door het aanbrengen van 2 cm bij 5 cm brede open stootvoegen op minimaal 2,5 meter hoogte in bij voorkeur de zuidelijke spouwmuur (niet boven ramen en deuren) of een houten wand met een kierende plank.
- Ook kan worden gedacht aan het geschikt maken van de panden voor huismussen en gierzwaluwen door het aanbrengen van speciale neststenen in de muur (minimaal 3 meter hoog) of onder de dakrand; en/of het laten oversteken van de hoek nokpannen. Verder kan ook het vogelschroot een pan hoger worden aangebracht zodat de eerste rij pannen toegankelijk is voor vogels.

BIJLAGE 1 LITERATUURLIJST

Achterberg, C., 2007. Boommarters en verkeer in de Provincie Utrecht. Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV, Utrecht.

Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Historisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Limpens, H., K. Mosterd en W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen; Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV Uitgeverij.

Ministerie van LNV, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

SOVON Vogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998, 2000, Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

Wansink, D., 2012. Verspreidingsatlas van de zoogdieren in de provincie Utrecht. Werkatlas januari 2012. Zoogdieratlas.nl, Provincie Utrecht.

Websites:

www.floravannederland.nl

www.provincie-utrecht.nl

www.ravon.nl

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl (floron)

www.vleermuis.net

www.vogelbescherming.nl

www.waarneming.nl

BIJLAGE 2 VOORSTEL NIEUWBOUW WONINGEN

HUIBERS JARRING

Situatie 1 op 1000

0003_220 - 004
datum: 23.10.2013
versie: -
schaal: 1 : 1000

HUIBERS JARRING

Terreinoppervlakte
Kavel A: 1116,7 m²
Kavel B: 2548,7 m²
Totaal: 3665,4 m²

Bebouwingspercentage
Kavel A: 11,6 %
Kavel B: 5,1 %

Situatie 1 op 500

0003_220 - 005
datum: 23.10.2013
versie: -
schaal: 1 : 500